

Eerder verschenen van dezelfde auteur bij The House of Books:

*Ongewenst*  
*Verzwegen*  
*Engelbewaarders*

Kristina Ohlsson

# Paradijsoffer



the house of books

*Oorspronkelijke titel*

Paradisoffer

*Uitgave*

Published by agreement with Salomonsson Agency

Copyright © Kristina Ohlsson 2012

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2013 by The House of Books, Vianen/Antwerpen en Ron Bezemer

*Vertaling*

Ron Bezemer

*Omslagontwerp & -illustratie*

Wil Immink Design

*Foto auteur*

© Anna-Lena Ahlström

*Opmaak binnenwerk*

ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 4044 0

ISBN978 90 443 4045 7 (e-book)

D/2013/8899/135

NUR 305

[www.thehouseofbooks.com](http://www.thehouseofbooks.com)

All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Washington D.C., VS*

**A**LS VLUCHT 573 HET luchtruim van de Verenigde Staten nadert, is het vroeg in de avond. Onder aan de verkeerstoren waar Bruce Johnson zich bevindt, liggen de eindeloze landingsbanen. Het is stil in de ruimte van de verkeersleiding en hij merkt amper dat hij ademhaalt. Tot nu toe is er nog geen besluit genomen. Ze weten nog steeds niet of het vliegtuig toestemming zal krijgen te landen.

Langs de landingsbanen ziet Bruce politieauto's en voertuigen van andere hulpdiensten staan. Talloze ambulances en brandweerauto's. Niemand weet hoe dit drama zal aflopen. Of de hel zal losbarsten of niet. De in het zwart geklede FBI-agenten van de mobiele eenheid zijn nergens te bekennen, maar Bruce weet dat ze er zijn, wachtend in het donker met hun wapens in de aanslag. Er komt een gedachte bij hem op:

*We schieten het vliegtuig neer. Dat is regel nummer één.*

Hij weet niet waarom hij dat denkt. Het neerschieten van gijzelnemers en gijzelaars is nooit de regel geweest. Niemand bij de FBI zou volgens zo'n contra-productief uitgangspunt denken of handelen. Regel nummer één luidt: onder geen enkele voorwaarde – onder welke omstandigheid dan ook – wordt er met terroristen onderhandeld.

En dat doen ze ook nu niet. Vanaf het moment dat het toestel van vliegveld Arlanda bij Stockholm is opgestegen, is heel hun handelen bepaald geweest door het uitgangspunt geen enkel compromis te aanvaarden. Stockholm, een stad waar Bruce al jaren van droomt er eens naartoe te gaan, maar waarvan hij tegelijkertijd denkt dat het er nooit van zal komen. Waarom zou iemand als hij naar Zweden gaan?

Het vliegtuig is een jumbojet uit 1989. Met meer dan vierhonderd passagiers aan boord. Nu is de brandstof bijna op en de gezagvoerder doet een dringend verzoek om te mogen landen.

Bruce is onzeker, hij weet niet wat er gaat gebeuren. Hij wacht nog steeds op instructies van zijn chef. In Zweden moet het nu ongeveer halftwaalf 's nachts zijn. Bruce weet wat slapeloosheid met een mens kan doen en hij is

op zijn hoede. Zijn collega's in Stockholm denken er vast hetzelfde over, maar zij hadden geen keus. Tijdens de uren die nu achter hem liggen, heeft hij in Zweden steeds telefonisch in contact gestaan met dezelfde mensen; het was er kennelijk veel te hectisch geweest voor een aflossing. Iemand had een opmerking gemaakt over het licht in Zweden, dat de zon er 's zomers zo lang schijnt en dat de Zweden daarom minder uren slapen, zelfs als het herfst is, zoals nu. Misschien was dat wel waar.

In het luchtruim boven het vliegveld bevinden zich geen andere vliegtuigen. Alle toestellen die er wilden landen zijn doorgestuurd naar andere steden en alle vertrekkende vliegtuigen zijn aan de grond gehouden. De media hebben geen toegang tot het vliegveld gekregen, maar Bruce weet dat ze er desondanks zijn. Verderop, achter de hekken, met hun teledoziers waarmee ze tot in China kunnen kijken en waarmee ze de ene na de andere wazige foto maken.

Het rinkelen van de telefoon doet hem opschrikken. Het is zijn chef.

'De beslissing is genomen. Ze hebben voor het ergste gekozen.'

Bruce legt de hoorn er weer op en pakt een andere telefoon. Heel even blijft hij met het toestel in zijn hand zitten voor hij het nummer kiest dat hij inmiddels uit zijn hoofd kent en wacht tot Eden opneemt.

Het vonnis ligt vast – het vliegtuig zal zijn doel niet bereiken.

Ze hebben de regel gekozen die niet bestond.

De gijzelaars moeten sterven.

EEN DAG EERDER

*Maandag 10 oktober 2011*

# 1

*Stockholm, 12.27 uur*

ZWEDEN HEEFT ZIJN ONSCHULD verloren en zal die ook niet meer terugkrijgen.

Dat had hij ontelbare keren gedacht. Het was begonnen met de aanslag vlak bij Drottningatan in Stockholm, waar de mensen tijdens de drukste dagen voor kerst hun inkopen deden. Zweden was geconfronteerd met zijn eerste zelfmoordaanslag, wat binnen de samenleving een schokgolf teweeg had gebracht. Wat stond het land verder nog te wachten? Zou Zweden een van de landen worden waar de inwoners niet meer de straat op durfden uit angst voor terroristische aanslagen?

Velen maakten zich zorgen, de minister-president niet het minst.

‘Hoe moeten we hiermee leren leven?’ had deze ’s avonds laat in het regeringscentrum Rosenbad aan hem gevraagd terwijl ze samen in het donker een glas cognac zaten te drinken.

Wat moest je daar nu op antwoorden?

De gevolgen waren verwoestend geweest. Niet de materiële – die konden worden hersteld. Maar de emotionele en morele waarden van de natie lagen in gruzelementen. Als pas aangetreden minister van Justitie had hij met verwondering gereageerd op al die onthutste mensen die nieuwe wetten eisten om de samenleving veiliger te maken. Het was koren op de molen geweest van de racistische partij in het parlement die het ene na het andere voorstel lanceerde om vreemdelingen te weren.

‘Tegen terrorisme moeten we krachtig optreden,’ had de minister van Buitenlandse Zaken gezegd bij een van de eerste parlementaire debatten na de aanslag.

Alsof zij de enige was die dat vond.

Alle leden van de regering hadden naar de nieuwe minister van Justitie gepluurd toen hij – slechts enkele weken na de aanslag in Stockholm – zijn ambt had aanvaard.

Muhammed Haddad.

Soms vroeg hij zich af in hoeverre zij allen geweten hadden wat er speelde

en om die reden juist hem voor die post hadden geselecteerd. Als een soort alibi. Als de enige die kon doen wat er gedaan moest worden zonder dat iemand hem een racist zou kunnen noemen. De eerste Zweedse minister van Justitie die moslim was. Een nieuweling binnen de partij die tijdens zijn hele korte carrière geen strobreed in de weg was gelegd. Af en toe had hem dat geërgerd. Hij wist dat hij voordelen genoot op grond van zijn etnische en religieuze achtergrond. Niet in de zin dat hij zijn successen niet verdiend zou hebben. Integendeel. Hij was een briljant jurist, hij had al in een vroeg stadium besloten zich te specialiseren in het strafrecht. De wonderadvocaat, zo hadden zijn cliënten hem genoemd. Hij stelde zich niet tevreden met het alleen maar winnen van een zaak, maar eiste vervolgens ook rehabilitatie. Hij was als vijftienjarige naar Zweden gekomen. Nu was hij vijfenveertig en wist dat hij nooit naar zijn geboorteland Libanon zou terugkeren.

Zijn secretaresse klopte en stak haar hoofd om de deur.

‘De Säpo heeft gebeld. Over een halfuur zijn ze hier.’

De vergadering was gepland. De Säpo wilde een veiligheidskwestie bespreken en Muhammed had aangegeven dat dit een overleg was waar hij persoonlijk bij aanwezig wilde zijn, ook al was dat ongebruikelijk.

‘Met hoeveel zijn ze?’

‘Met z’n drieën.’

‘En Eden Lundell?’

‘Die komt ook.’

Muhammed voelde zich nu rustiger.

‘Laat ze maar plaatsnemen in de grote vergaderzaal. En laat de anderen weten dat we vijf minuten daarvoor even bij elkaar komen.’



## 2

12.32 uur

‘IK MOET NU ECHT weg. Onder die afspraak kom ik niet uit.’  
Fredrika Bergman keek op haar horloge en vervolgens naar haar voormalige chef aan de andere kant van het tafeltje.

Alex Recht haalde zijn schouders op.

‘Geen probleem, een andere keer praten we wel wat uitgebreider.’

Hij schonk haar een warme glimlach.

‘Heel graag.’

Een van de nadelen waarmee je te maken kreeg als je niet meer op Kungsholmen werkte, was dat er bijna geen gelegenheid was waar je goed kon lunchen. Op dit moment zaten ze in een middelmatig Aziatisch restaurant op Drottninggatan. Alex’ keus, niet de hare.

‘De volgende keer mag jij bepalen waar we elkaar zien,’ zei Alex alsof hij haar gedachten kon raden.

Wat in feite ook zo was. Ze was erg slecht in het maskeren van haar gevoelens.

‘Veel keus heb je hier anders niet.’

Ze schoof haar bord weg. De vergadering zou over een halfuur beginnen en ze moest een kwartier ervoor terug zijn. Ze probeerde de stilte die tussen hen hing te interpreteren. Misschien was intussen alles gezegd wat er te zeggen was. Simpele dingen die niet konden leiden tot onnodig pijnlijke discussies. Ze hadden het gehad over Alex’ nieuwe werkkring bij de rijksrecherche. En hoe het haar beviel in haar tijdelijke aanstelling op het ministerie van Justitie. Over haar jaar ouderschapsverlof in New York, samen met haar tweede kind, Isak, en haar man Spencer, die in de VS een tijdelijke researchopdracht had gekregen.

‘Je had ons moeten vertellen dat jullie van plan waren daar te trouwen,’ zei Alex voor de tweede of derde keer, ‘dan hadden we jullie kunnen komen feliciteren.’

Fredrika draaide onrustig op haar stoel heen en weer.

‘We zijn in stilte getrouwd. Zelfs mijn ouders waren er niet bij.’

Haar moeder had het haar nog steeds niet vergeven.

‘Ze hebben je in Amerika niet geprobeerd te rekruteren?’ vroeg Alex met een scheef lachje.

‘Wie? De NYPD soms?’

Hij knikte.

‘Nee, helaas niet. Zou ik best een uitdaging hebben gevonden.’

‘Ik heb er ooit een training gevolgd. Ze zijn net als alle anderen, die yanks. Sommige dingen kunnen ze goed, in andere zijn ze slecht.’

Fredrika had daar niet veel tegen in te brengen. Tijdens haar verblijf in New York had ze geen uur buiten de deur gewerkt. Heel haar bestaan was opgeslokt door haar twee kinderen en haar pogingen om Spencer weer op de been te krijgen. Nadat twee jaar daarvoor een van zijn studenten aan de Universiteit van Stockholm hem van verkrachting had beschuldigd, wat later een valse aanklacht was gebleken, was hun leven nooit meer hetzelfde geweest. Toen ze te horen kregen dat Fredrika in verwachting was van hun tweede kind, waren ze het er aanvankelijk met elkaar over eens geweest dat een abortus het beste was.

‘Nog een kind, dat redden we niet,’ had Spencer gezegd.

‘Nee, dit is niet het goede moment,’ had Fredrika gereageerd.

Daarna hadden ze elkaar lang aangekeken.

‘We houden het,’ had Spencer toen gezegd.

‘Dat vind ik ook,’ zei Fredrika.

Alex tikte met zijn lepeltje tegen de rand van zijn koffiekopje.

‘Ik had gedacht dat je terug zou komen,’ zei hij. ‘Bij de politie.’

‘Je bedoelt na New York?’

‘Ja.’

Het geluid van de andere gasten in het restaurant maakte opeens dat ze zich gespannen voelde.

Sorry, wilde ze zeggen. Sorry dat ik je heb laten wachten, hoewel ik wist dat ik niet van plan was bij de politie terug te komen.

Maar er kwam geen woord over haar lippen.

‘Aan de andere kant begrijp ik heel goed dat je geen nee hebt gezegd tegen een aanbod om voor het ministerie van Justitie te gaan werken,’ zei Alex. ‘Zo’n aanbod krijg je niet elke dag.’

*Het was helemaal geen aanbod. Ik heb naar die verdomde baan gesolliciteerd omdat ik wist dat ik eraan kapot zou gaan als ik bij jullie op Kungsholmen zou terugkomen.*

Fredrika streek een haarlok uit haar gezicht.

‘Nee, dat klopt.’

Verder viel er niets te zeggen. Na de zaak met de zwijgende schrijfster en het graf in Midsommarkransen, de zaak die door het team van Alex in het voorjaar van 2009 was opgelost, was de groep uit elkaar gevallen. Toen het hoofd personeelszaken, Margareta Berlin, Alex had ontboden om hem te ver-

tellen dat het team rechercheurs waaraan hij de afgelopen jaren leiding had gegeven zou worden ontbonden, hadden ze dat wel verwacht. Het team werd opgeheven en Alex had al zijn energie besteed aan zijn nieuwe liefde, Diana Trolle, terwijl Fredrika opging in haar zwangerschap.

‘Heb jij nog iets van Peder vernomen?’

Alex schrok toen hij Peders naam hoorde vallen.

‘Nee, jij?’

Ze schudde bedroefd haar hoofd.

‘Niet meer nadat hij met zijn dozen met spullen zijn werkkamer uit is gelopen. Maar ik heb gehoord dat... het niet zo best met hem gaat.’

‘Heb ik ook gehoord.’ Alex schraapte zijn keel. ‘Ik ben vorige week bij Ylva, zijn vrouw, langs geweest. Zij heeft me een en ander verteld.’

Fredrika trachtte zich de hel voor te stellen waarin Peder zich bevond, maar dat lukte haar niet. Ze wist niet meer hoe vaak ze het al geprobeerd had, maar elke keer was het even moeilijk gebleken.

*Sommige wonden helen niet. Hoe we ook ons best doen.*

Ze wist dat Alex anders tegen de zaak aankeek, dat hij vond dat Peder zich bij elkaar moest rapen en zijn leven weer hoorde op te pakken. Daarom had ze het onderwerp niet eerder ter sprake gebracht.

‘Hij moet ermee ophouden te doen alsof hij het monopolie op verdriet heeft,’ zei Alex en gebruikte dezelfde woorden als altijd wanneer hij probeerde te praten over wat er destijds was gebeurd. ‘Hij is niet de enige die een dierbare heeft verloren.’

Alex’ vrouw Lena was enige tijd daarvoor aan kanker overleden en hij kende dus uit eigen ervaring de donkere afgrond van het verdriet. Maar Fredrika vond dat er een groot verschil bestond tussen een dierbare aan kanker verliezen en het verlies van een geliefd familielid dat door een waanzinnige moordenaar om het leven is gebracht.

‘Ik denk niet dat Peder in een situatie verkeert waarbij hij in staat is zelf te bepalen hoe hij zich voelt,’ zei ze, haar woorden zorgvuldig kiezend. ‘Zijn verdriet is een ziekte geworden.’

‘Maar hij heeft immers hulp gezocht en gekregen. En toch gaat het niet beter met hem.’

Ze zwegen, vermeden een verdere discussie. Anders zou het eindigen waar het altijd eindigde. Dat ze kwaad op elkaar werden.

‘Ik moet nu echt weg.’

Fredrika pakte haar spullen bij elkaar. Haar handtas, sjaal en jack.

‘Je weet dat de deur altijd op een kier staat.’

Ze onderbrak waar ze mee bezig was. Dacht: nee, dat had ze eigenlijk niet geweten.

‘Dank je.’

‘Je was een van de besten, Fredrika.’

Haar wangen gloeiden en haar gezichtsveld werd wazig.

Alex leek van plan nog iets te zeggen, maar ze onderbrak hem door op te staan. Ze liepen samen het restaurant uit en midden op Drottninggatan spreidde Alex zijn armen en omhelsde haar.

‘Ik mis jou ook,’ fluisterde Fredrika.

Toen namen ze afscheid.

Commissaris Alex Recht had een gedegen carrière achter zich. Hij had jarenlang bij de politie gewerkt en talrijke successen geboekt. In 2007 waren zijn prestaties bekroond met de opdracht een speciaal rechteam voor moeilijk oplosbare zaken te formeren. Het moest een klein team worden, maar wel met de beste rechercheurs. Extra middelen waren, indien nodig, geen enkel probleem. De eerste politiemans die hij voor de groep rekruteerde, was Peder Rydh geweest. Een man die had bewezen een kundig rechercheur te zijn, maar die ook een nogal vurig temperament had en af en toe blij gaf van een slecht beoordelingsvermogen. Achteraf had Alex zich afgevraagd of hijzelf niet medeschuldig was aan de tragedie van twee jaar geleden die er uiteindelijk op was uitgelopen dat Peder zijn politiepenning was kwijtgeraakt. Het was een afschuwelijke zaak geweest waarbij alle betrokkenen een hoge prijs hadden betaald.

Maar voor geen van allen was de prijs zo hoog geweest als voor Peders broer Jimmy.

Alex wist dat hij de herinnering aan de zaak, die hem zoveel had gekost, niet tot vervelens toe moest ophalen. Na Peders plotselinge vertrek uit het rechteam was het snel bergafwaarts gegaan. Fredrika Bergman, de enige die Alex niet zelf voor de groep had geselecteerd, had haar belangstelling voor het rechteam verloren en toen ze vervolgens in verwachting bleek van haar tweede kind vond Alex dat ze haar taken veronachtzaamde.

Hij was de eerste geweest om te erkennen dat hij haar in het begin niet zo had gemogen. Fredrika was academisch geschoold, een civiel onderzoeker zonder belangstelling of specifieke aanleg voor rechteamwerk, zo dacht hij. Lang had hij geprobeerd met een grote boog om haar heen te lopen en ervoor gezorgd dat ze slechts eenvoudige taken kreeg. Tot hij zich op een dag realiseerde dat hij ongelijk had gehad. Ze bleek zeer veel talent te hebben voor het rechteamwerk. Het probleem was veel eerder haar gebrek aan echte belangstelling. Want Alex zag dat ze het binnen de politieorganisatie niet naar haar zin had en daar kon hij weinig aan veranderen. Dat kon zij alleen zelf. Maar op een dag veranderde alles. Na de moord op het meisje Rebecca Trolle, de vondst van haar verminkte lichaam in het bos – een zaak die op Alex’ bord terechtkwam – onderbrak Fredrika haar ouderschapsverlof en keerde zij terug in het team. Dat voorjaar was een hoogtepunt in het bestaan van zijn team. Nooit eerder hadden ze zo goed samengewerkt.

Alex pakte zijn koffiekopje en liep naar de pantry om nog eens bij te schenken. Na afloop van de zaak had hij een nieuwe taak bij de rijksrecherche gekregen. Een prima job met opnieuw een goed team van medewerkers.

Interessante zaken die verband hielden met de georganiseerde misdaad. Desondanks bleef hij zijn vroegere leven missen. De tijd voordat alles in duigen viel. De lunch met Fredrika had hem opnieuw herinnerd aan alles wat hij niet meer had.

Hij begreep heus wel dat Fredrika zelf bij het ministerie van Justitie had gesolliciteerd, ze wilde gewoon weg bij de politie. Hij kon haar haar keuze moeilijk kwalijk nemen. Ze was kundig en zulke mensen zijn altijd rusteloos. Wat ze precies op het ministerie deed was onduidelijk; Alex wist alleen dat ze in haar werk bepaalde contacten met de Säpo had, maar hij had het niet kunnen opbrengen zich erin te verdiepen.

Hij had andere dingen aan zijn hoofd.

Mensen die hij miste – om uiteenlopende redenen.

‘Je moet daar niet zo over piekeren,’ had Diana de dag daarvoor nog tegen hem gezegd. ‘Je moet proberen de dingen die gebeurd zijn achter je te laten.’

*Diana Trolle.*

Hij zou niet weten wat hij zonder haar had moeten beginnen. Evenals hij wist ook zij wat het betekende verdriet te hebben en pijn te lijden. Soms vroeg hij zich af of ze ook verliefd op elkaar zouden zijn geworden als hun beider gevoel van wanhoop hen niet had samengebracht.

Verdriet.

Gemis.

Pijn.

Natuurlijk had hij wel geweten dat die bestonden, dat je er altijd rekening mee moest houden. Verpletterd worden hoorde bij het leven. Of was dat niet zo? De ergernis kwam weer bij hem boven toen hij aan Peder dacht. Dat hij zijn ongeluk maar bleef koesteren, in plaats van het op de een of andere manier te verwerken.

Dan had hij wellicht bij de politie kunnen blijven, weer kunnen samenwerken met Alex en Fredrika. Want uiteindelijk was dat wat Alex bezighield. Dat hij een goede collega miste met wie hij graag had samengewerkt. En hij vond het ontzettend moeilijk Peder dat te vergeven, ook al wist hij dat dat niet eerlijk was.

Alex' gedachten werden onderbroken door zijn chef die zijn hoofd om de deur stak.

‘Een bommelding,’ zei hij. ‘Zojiust binnengekregen.’

‘Ik kom eraan,’ zei Alex snel en stond op.

Bommelingen. Gebouwen die werden opgeblazen en mensen die in stukken werden gescheurd. Het kwaad in zijn zuiverste vorm.

Even later had hij zich in de zaak verdiept. Het ging niet om één, maar om vier bommeldingen die verschillende plekken in Stockholm betroffen. Onder andere het regeringscentrum Rosenbad.

Alex begreep er niets van.

Vier bommen. Wat was er in godsnaam aan de hand?

### 3

12.32 uur

**W**AAR KWAM AL DIE woede vandaan? Eden Lundell wist het niet precies. Als hoogste chef van de anti-terrorisme-eenheid bij de nationale veiligheidsdienst Säpo werd van haar verwacht dat zij een helder beeld had van elke zaak waar haar afdeling mee te maken kreeg, maar vaak vond ze het buitengewoon lastig het motief achter het gedrag van mensen te begrijpen.

Op dit moment hadden ze verschillende zaken onder handen die nader bekeken moesten worden en Eden moest prioriteiten stellen. De middelen raakten uitgeput en ze wilde resultaten zien. Geduld was al heel haar leven niet haar sterkste punt geweest en sinds ze bij de Säpo werkte was dat er niet beter op geworden.

*Als ze de oorsprong van de woede maar begreep, de bron.*

De razernij die jonge mensen ertoe bracht alle respect voor het leven de rug toe te keren en te kiezen voor geweld als middel om veranderingen teweeg te brengen die zij noodzakelijk vonden. Terreurdaden te begaan. Al verscheidene keren had Eden zich afgevraagd wat haar ertoe zou kunnen brengen die grens te overschrijden, haar zover zou kunnen krijgen dat ze de wapens zou opnemen tegen mensen met wie ze in hetzelfde land leefde en met wie ze vroeger nooit problemen had gehad.

*Wat zou mij ertoe kunnen brengen het ergst denkbare misdrijf te begaan?*

Het enige wat ze kon bedenken was de liefde voor haar gezin. Als haar gezinsleden zouden worden bedreigd of getroffen door een ongeluk.

*God moge verhoeden dat zoiets ooit gebeurt, want dan laat ik van mijn vijand niets heel.*

Maar de woede en razernij waarmee Eden in haar werk werd geconfronteerd leek geen persoonlijke achtergrond te hebben. Bij jonge mensen ontkiemde de haat door heel andere oorzaken. Slechts één simpele factor benoemen die het hele verschijnsel kon verklaren lukte niet. Hoewel ze zou willen dat het wel zo was.

Eden nam aan haar bureau systematisch de laatst binnengekomen stukken

door van een van de zaken waaraan ze werkten. Het was een verrekt dun dossier. De oorspronkelijke informatie was eenduidig – de verdachten hielden zich bezig met het financieren van terroristische aanslagen in Colombia. Maar deze informatie kon in een rechtszaak onder geen enkele voorwaarde worden gebruikt en om die reden moest de Säpo zelf inlichtingen verzamelen die zou bevestigen wat men reeds wist, opdat het tot een veroordeling kon komen.

Het kwam maar al te vaak voor dat de beschikbare informatie glashelder was, maar het bewijsmateriaal onvoldoende. En altijd met hetzelfde resultaat. Dat het Openbaar Ministerie in de rechtszaal het onderspit delfde, of het zelfs niet tot een proces kwam. Dat het gezag daardoor een zwakke en incompetente indruk achterliet. En de indruk werd gewekt dat de Säpo keer op keer onschuldige mensen vervolgde, mensen die niets hadden gedaan om zo de actie van de veiligheidsdienst te rechtvaardigen.

Eden begreep niet waarom er steeds weer diezelfde commotie ontstond. Haar jaren bij de rijksrecherche waren weliswaar niet direct gekenmerkt geweest door een voortdurende rij van successen, maar in elk geval had haar werk tot voor kort lang niet zoveel aandacht gekregen van het publiek en de pers. Na de aanslag in Stockholm echter, merkte ze dat er veel veranderd was. Als ze hun laatste beroepszaak bij het gerechtshof niet hadden gewonnen zouden ze het zwaar te verduren hebben gekregen.

Er klopte iemand op haar deur. Ze riep 'binnen', waarna Sebastian, hoofd analyse van haar eenheid, de kamer in kwam. Eden schoof de papieren die ze voor zich had liggen in zijn richting.

'Wat denk jij?'

'Hetzelfde wat ik de afgelopen weken steeds heb gezegd. Over deze jongens komen we niks meer te weten dan we al weten. Vergeet die zaak maar.'

Ze knikte nadenkend.

'En al het geld dat ze, zoals we weten, naar de terreurorganisaties in Zuid-Amerika sturen?'

Sebastian haalde zijn schouders op.

'We kunnen niet altijd winnen.'

Eden gooide het dossier in de kast achter haar en sloeg de deur dicht. Op hetzelfde moment dat de zaak uit haar blikveld was, hoorde die tot het verleden.

In plaats daarvan zou ze zich nu bezighouden met het geval-Zakaria Khelifi. De man die in hoger beroep door het gerechtshof was vrijgesproken terwijl zijn vrienden werden veroordeeld.

'Hoe laat moeten we bij Justitie zijn?'

'Over een halfuur. Ik was van plan te gaan lopen.'

Dat was een prima idee. Dan kon Eden onderweg een sigaret roken en er intussen rustig over nadenken wat ze tegen de minister van Justitie moest zeggen om hem te doen inzien dat de regering de Algerijn Zakaria Khelifi moest uitwijzen.

Op basis van alle informatie die ze nu hadden en het feit dat zowel de vreemdelingendienst als de Toetsingscommissie Vreemdelingenzaken hun opvatting ondersteunde, moest dit niet al te moeilijk zijn. En als Khelifi het land eenmaal had verlaten, konden ze achter operatie Paradijs definitief een punt zetten.

De bijeenkomst vond plaats in een onopvallend vergaderzaaltje van het ministerie. Behalve de minister van Justitie waren de staatssecretaris, een politiek adviseur en enkele bij de zaak betrokken ambtenaren aanwezig. Fredrika was een van de laatstgenoemden. De Säpo was naar Rosenbad gekomen om een veiligheidskwestie uiteen te zetten. Ze wilden dat de verblijfsvergunning van een Zweeds ingezetene van buitenlandse afkomst zou worden ingetrokken. De kwestie was via de vreemdelingendienst en het Hof van Justitie op het bord van de regering beland.

Het ontging Fredrika niet hoe de deelnemers aan de bijeenkomst rond de vergadertafel waren gegroepeerd. De ambtenaren van het departement aan de ene kant van de tafel, de Säpo aan de andere. Alle Säpo-medewerkers hadden bij het voorstellen hun leidinggevende functie vermeld. Afdelingshoofd, chef van de antiterreureenheid en hoofd analyse. De chef van de eenheid heette Eden en had een geur van sigarettenrook om zich heen. Ze was minstens een meter tachtig lang en haar haar was honinggeel, waarvan Fredrika zich nauwelijks kon voorstellen dat het haar eigen kleur was. Over de geur van sigaretten verbaasde ze zich. Eden zag er veel te gezond uit om een roker te zijn.

‘Laten we beginnen,’ zei de minister. ‘We hebben een halfuur de tijd.’

Het hoofd analyse van de Säpo boog zich voorover en legde een computertas op tafel. Met vaardige handen schoof hij de rits open en haalde een laptop tevoorschijn die hij aanzette. Eden stak haar hand uit en koppelde de computer aan een kabel op de vergadertafel.

‘Wil jij de projector even starten?’ vroeg ze aan Fredrika.

Ze had een hese stem en praatte met een accent dat Fredrika niet kon thuisbrengen. Eden had lange smalle vingers met korte, ongelakte nagels. Als ze ze zou laten groeien en rood lakken, zou ze in een café elke man die ze maar wilde aan de haak kunnen slaan. Fredrika zag dat ze aan haar linkerhand een ring droeg. Ze was of getrouwd of verloofd. Dat was even onverwacht als de sigarettenrook.

‘Natuurlijk,’ zei Fredrika en drukte twee keer op een knop, waarmee ze de projector aan het plafond inschakelde.

Het hoofd analyse begon met zijn presentatie. Het eerste beeld verscheen op het scherm. Een blauwe achtergrond, rechts het logo van de Säpo. Kleine witte puntjes in diverse formaties. De titel was simpel.

‘De zaak-Zakaria Khelifi.’

Vervolgens een tweede tekst.



‘Achtergrond’.

Eden nam het woord.

‘Zakaria Khelifi speelde, zoals we allen weten, een cruciale rol in het proces waarbij het gerechtshof vorige week uitspraak heeft gedaan. De officier van justitie heeft geprobeerd hem veroordeeld te krijgen wegens het voorbereiden van een terroristische aanslag, maar Khelifi is vrijgesproken en op vrije voeten gesteld.’

Het afdelingshoofd dat naast Eden zat en kennelijk haar meerdere was, hoestte in de binnenkant van zijn elleboog. Eden ging verder.

‘Daarentegen zijn we er bij het proces rond Zakaria Khelifi in geslaagd twee andere hoofdverdachten, ook Noord-Afrikanen, wel voor het plannen van een aanslag te laten veroordelen. Het is ons gelukt te bewijzen dat zij zich in de maanden voor ze zijn opgepakt hebben beziggehouden met het voorbereiden van een grote aanslag, gericht tegen de Rijksdag. Bij hun aanhouding hebben we een springlading aangetroffen die in principe klaar was voor gebruik en materiaal om er minstens nog twee te maken. We denken dat de aanslag was gepland tijdens het grote parlementaire vreemdelingen- en integratiedebat waar zo lang over is gepraat, maar dat niet is doorgegaan.’

‘Morgen,’ zei de minister. ‘Morgenochtend vindt het debat plaats.’

Fredrika voelde zich koud worden toen het vreemdelingen- en integratiedebat ter sprake kwam. Het was een debat waar uitsluitend de racistische partij in het parlement om had gevraagd. Was die parlementaire discussie het doel geweest van de mannen die nu wegens het voorbereiden van een terroristische aanslag waren veroordeeld? In dat geval moesten ze min of meer in een staat van paraatheid hebben verkeerd terwijl ze het perfecte, spectaculairste moment hadden afgewacht om toe te slaan, want het was pas enkele weken geleden bekend geworden dat het debat zou plaatsvinden.

‘We denken dat de twee veroordeelde mannen de enige daders waren. Al onze analyses wijzen in die richting en we hebben geen redenen om ons oordeel te herzien. Daarom hebben we niet om extra beveiliging van de Rijksdag gevraagd. Ook niet voor de bijeenkomst van morgen. Althans, niet meer dan de veiligheidsmaatregelen die uiteraard al genomen zijn. We hebben contact gehad met de politie en die heeft rigoureuze veiligheidsmaatregelen genomen om ervoor te zorgen dat het debat rustig verloopt.’

Natuurlijk, dacht Fredrika. Zelfs bij het gebruik van democratische middelen in een poging de democratie om zeep te helpen werd men door de politie gesteund.

Het afdelingshoofd onderbrak Eden.

‘De successen bij de rechtbank en het gerechtshof rond deze twee mannen waren voor ons zeer welkom. Het was voor de veiligheidsdienst zeer belangrijk om tijdig een terroristische aanslag te kunnen verijdelen. We krijgen maar al te vaak zowel te horen dat we te weinig doen als te veel en tegelijkertijd zowel dat we te vroeg ingrijpen als te laat.’

Fredrika begreep wat het afdelingshoofd bedoelde. Als de Säpo diverse zaken voor de rechter wist te brengen, maar er niet in slaagde de verdachten veroordeeld te krijgen, was de kritiek op de dienst soms moordend. Vooral in gevallen waarbij een aanhouding niet eens tot een formele aanklacht leidde. Fredrika had meer dan eens nagedacht over de spagaat waarin de Zweedse veiligheidsdienst verkeerde en ze had zich afgevraagd of zij het zelf zou kunnen opbrengen zulk ondankbaar werk te doen.

Vervolgens vond de zelfmoordaanslag op de hoek van Drottninggatan plaats, waarna er een andere wind ging waaien. Dezelfde groep journalisten die van mening was dat de dienst af en toe te hard optrad, vond nu dat de Säpo veel te weinig deed. De man die zich bij Drottninggatan had opgeblazen was immers actief geweest op Facebook, dus waarom had de nationale veiligheidsdienst hem dan niet in het oog gehad?

Wie wil er in een samenleving leven waar de Säpo iedereen op Facebook in de gaten houdt? had Fredrika gedacht. Veel mensen wilden dat, blijkbaar.

Eden ging verder met haar uiteenzetting. Fredrika vroeg zich af wat het hoofd analyse eigenlijk voor functie had. De laptop dragen?

‘De daders die vorige week zijn veroordeeld waren duidelijk slechts met z’n tweeën, maar om hen heen hebben we verscheidene handlangers kunnen identificeren,’ zei Eden. ‘Zakaria Khelifi was een van hen.’

Ze wees naar de foto van Zakaria op het beeldscherm.

‘Hij was de enige van de handlangers tegen wie we voldoende bewijzen hadden om hem aan te houden en voor de rechter te brengen.’

De minister van Justitie hield zijn hoofd schuin.

‘Terrorisme is niet het enige terrein waarop het moeilijk is om voor een misdrijf veroordeeld te worden en volgens mij dienen we dat positief te beoordelen.’

‘Uiteraard.’

Er viel een stilte.

‘Zakaria Khelifi,’ zei Eden. ‘Hij is de reden voor deze bijeenkomst.’

De aanwezigen luisterden.

## 4

13.12 uur

**Z**AKARIA KHELIFI IS IN 2008 vanuit Algerije naar Zweden gekomen. Als reden voor zijn asielaanvraag heeft hij opgegeven dat hij door een onbekend familielid werd vervolgd omdat hij een relatie had gehad met een dochter van een ander familielid, waarbij het meisje per ongeluk zwanger was geraakt nog voor ze waren getrouwd. Volgens Zakaria is zijn vrouw na hun huwelijk door haar eigen familie vermoord.

Dit voorjaar kregen wij verschillende aanwijzingen dat er door nog meer groepen aanslagen tegen Zweedse doelen werden voorbereid en dat die samenhangen met vergelijkbare gevallen in andere Europese landen. Slechts in één van de zaken die Zweden betroffen, konden we informatie verifiëren en ingrijpen.’

Een nieuw beeld op het scherm. Drie kleine foto’s van mannen die Fredrika herkende uit de media. Op twee foto’s de mannen die veroordeeld waren en op een derde Zakaria Khelifi, die was vrijgesproken.

‘Bij het begin van ons onderzoek hadden we Zakaria Khelifi niet in beeld, maar naarmate we vorderden zagen we hem steeds vaker in gezelschap van de twee hoofdverdachten. Bij een van de gelegenheden dat we hun telefoon afluisterden, hoorden we een van de mannen zeggen “nu kan je het spul gaan halen waar we het gisteren over hadden” en vervolgens zagen we Khelifi op pad gaan om een zending op te halen die het materiaal bevatte waarvan we later hebben kunnen vaststellen dat het een deel van de springlading was die door de hoofdverdachten was gemaakt.’

‘Zakaria heeft tijdens de zitting verklaard dat hij niet geweten heeft wat er in het pakket zat,’ zei de staatssecretaris.

‘Natuurlijk heeft hij dat gezegd, maar op de foto’s die we van hem bij het schaduwen hebben gemaakt, kun je zien dat hij zich nerveus gedroeg toen hij de winkel in ging om het pakket op te halen. Hij heeft diverse keren over zijn schouder gekeken voor hij het naar zijn auto bracht en hij droop van het zweet toen hij achter het stuur ging zitten en wegreed. En daar kunnen we nog aan toevoegen dat een van de hoofdverdachten, Ellis, tijdens het verhoor hem een van hun medewerkers heeft genoemd.’

‘Iets wat hij later weer heeft teruggenomen, nietwaar?’ zei de minister van Justitie.

‘Ja en dat heeft ons verbaasd. Voordat het proces begon was hij heel duidelijk in zijn beschrijving van de rol die Khelifi heeft gespeeld. Khelifi had hen volgens hem zeer goed geholpen. Waarom Ellis vervolgens zijn woorden in-trok toen hij door de officier van justitie werd ondervraagd, weet ik eerlijk gezegd niet. We hebben geprobeerd uit te zoeken of hij bedreigd is, maar hij weigert onze vragen te beantwoorden. Het enige wat hij heeft gezegd is dat hij verschillende personen en namen door elkaar had gehaald en dat hij zich had vergist. Maar niemand van ons gelooft dat. Ellis sprak de waarheid tijdens ons verhoor en heeft bij het proces gelogen.’

De minister van Justitie luisterde aandachtig terwijl Eden verderging.

‘Overigens bleek het niet de eerste keer te zijn dat Khelifi met mensen om-ging die van terreurdaden werden verdacht. Achteraf hebben we ontdekt dat Khelifi’s naam al in 2009 tijdens een gerechtelijk vooronderzoek was opgedoken, dat was hetzelfde jaar dat hij zijn verblijfsvergunning kreeg. We volgden in die zaak enkele personen die we ervan verdachten dat ze terroristische aan-slagen in het buitenland financierden. Omdat we onvoldoende bewijzen had-den, moesten we dat onderzoek helaas afbreken.’

Op het scherm verscheen een nieuw beeld.

Fredrika en de overige aanwezigen keken er aandachtig naar.

‘We zijn achter Khelifi’s contactgegevens gekomen door het verkeer van diverse mobiele telefoons te checken. Bij het in kaart brengen van de tele-fonische contacten van de verdachten vonden we verscheidene nummers die we niet konden identificeren. Maar een van de nummers, zo bleek later, was van Khelifi. En toen ontdekten we ook dat Khelifi’s nummer bovendien voor-kwam in een onderzoek dat we waren gestart na aanslagen in Frankrijk eer-der dit jaar.’

De minister van Justitie keek bezorgd.

‘Was hij daar ook bij betrokken?’

‘We weten het niet zeker. Maar we weten wel dat hij kort daarvoor inten-sief contact onderhield met een van de daders die afgelopen voorjaar door een Franse rechtbank zijn veroordeeld. Hoewel wij toen, zoals gezegd, nog niet wisten wiens telefoonnummer het was.’

Fredrika’s nieuwsgierigheid was gewekt. Het afluisteren van telefoons en het checken van gsm-verkeer via providers kon een onderzoek ver brengen, dat had zijzelf bij de politie ervaren bij nagenoeg alle onderzoeken waarbij ze betrokken was geweest. Je moest er alleen achter komen hoe de verschillende brokken informatie met elkaar samenhangen. En dat was lang niet altijd een-voudig.

‘Wat zei Zakaria Khelifi toen jullie hem naar die telefooncontacten vroe-gen?’ vroeg ze. ‘Ik bedoel de contacten die met jullie eerdere onderzoek te maken hadden.’

‘Hij heeft gezegd dat de telefoon daarvoor van iemand anders was geweest,’ antwoordde Eden. ‘Dat hij hem pas in februari of maart van iemand had gekocht.’

‘Kunnen jullie het tegendeel bewijzen?’ vroeg de staatssecretaris.

‘Nee, maar dat hoeft ook niet. Hij kon namelijk niet vertellen wanneer hij de telefoon precies had gekocht, van wie en wat hij ervoor betaald had. Duidelijk een constructie achteraf.’

‘Juist, ja,’ zei de minister van Justitie, die graag wilde opschieten. ‘Zakaria Khelifi is door het gerechtshof vrijgesproken. En nu willen jullie dat wij zijn verblijfsvergunning intrekken.’

‘Ja, tegen de achtergrond van de informatie die we hier vandaag hebben gepresenteerd willen wij dat jullie besluiten Zakaria Khelifi’s permanente verblijfsvergunning in te trekken, zodat wij hem in verzekerde bewaring kunnen stellen en hem kunnen terugsturen naar Algerije. Hij heeft een rol gespeeld in drie onderzoeken en operaties. Hij is tijdens een verhoor met een van de hoofdverdachten als medeplichtige aangewezen en heeft de daders aantoonbaar geholpen bij hun voorbereidingen.’

De minister van Justitie leunde achterover in zijn stoel.

‘Zijn er bezwarende omstandigheden die een uitwijzing kunnen bemoeilijken, of is het mogelijk voor hem terug te gaan?’

‘De toetsingscommissie van de vreemdelingendienst vindt dat er geen bezwarende omstandigheden zijn die een uitwijzing kunnen bemoeilijken. De Algerijnse veiligheidsdiensten zijn niet bij ons werk betrokken geweest en hebben zelf geen reden hem aan te houden. Hij riskeert dus noch de doodstraf, noch martelingen.’

Nu mengde de staatssecretaris zich in de discussie.

‘En de bescherming waar hij bij zijn asielaanvraag om heeft gevraagd en die destijds de basis vormde om zijn verzoek in te willigen?’

‘Speelt geen rol meer,’ zei Eden. ‘De vader en de broer van zijn vorige vrouw zijn een tijdje geleden bij een verkeersongeval om het leven gekomen. De rest van de familie lijkt er niet langer in geïnteresseerd te zijn hem alsnog te straffen.’

Fredrika luisterde zwijgend. Dit was een heel nieuwe wereld voor haar.

‘Wat doet deze Zakaria voor de kost?’

‘Hij heeft een baan als jongerenwerker.’

Fredrika herinnerde zich hoe hij in de media was beschreven. De correcte jongeman die werkte met jongeren die er moeite mee hadden hun weg in de Zweedse samenleving te vinden. Zakaria Khelifi had vloeiend Zweeds leren spreken en was in velerlei opzichten een goed voorbeeld voor anderen. Een jongerenwerker die tegelijkertijd terroristen hielp. Fredrika wist niet hoe ze die twee beelden moest rijmen.

De stoelpoten van de minister schuurden over het parket toen hij zich bevoog.

‘En wat betekent dit voor de berichtgeving in de media?’ vroeg hij. ‘Zakaria

Khelifi is zojuist door ons rechtssysteem op twee punten vrijgesproken en daarna kiezen de Säpo en de regering er toch voor hem uit te wijzen.’

‘Wat is het alternatief?’ vroeg Eden. ‘Hem gewoon in Zweden laten blijven? Hem onder toezicht stellen? Riskeren dat er een situatie ontstaat waarbij hij een icoon wordt voor allochtone jongeren in de voorsteden? Een icoon dat anderen kan inspireren zich ook bij de gewapende strijd aan te sluiten? Natuurlijk kunnen we hem hier laten. Maar in dat geval zijn zowel jullie als wij schuldig aan een ambtsmisdrijf, want het is een onderdeel van onze taak erop toe te zien dat personen die een veiligheidsrisico vormen zich niet in ons land ophouden.’

Ze schudde haar hoofd en vervolgde: ‘We kunnen zo’n domino-effect niet riskeren, we moeten duidelijk zijn en voorbeelden stellen. En ook al zal hier en daar een negatief artikel verschijnen, bij degenen die zich achter mensen als Zakaria Khelifi scharen, zal het signaal zeer helder zijn: men kan niet ongestraft de spot drijven met de Zweedse democratie.’

De minister van Justitie leek diep na te denken en Fredrika vroeg zich af wat voor achtergrond Eden had. Haar retoriek was niet Zweeds en haar afdelingshoofd leek zich enigszins te generen voor haar woordenstroom.

Niemand zei iets tot er in het zaaltje opeens een kort belsignaal klonk.

‘Sorry, ik ben vergeten hem uit te zetten,’ zei Eden en haalde haar mobieltje uit haar zak.

Fredrika zag dat haar collega’s haar aanstaarden. Alle telefoons hoorden hier uit te staan.

Maar Eden leek zich niets aan te trekken van wat de anderen dachten. Ze keek alleen maar naar de telefoon die ze in haar hand hield, las het bericht op het scherm en zei vervolgens: ‘Er is zojuist een aantal bommeldingen binnengekomen, gericht tegen verscheidene doelen in Stockholm. Een van de doelen is Rosenbad.’

Minder dan een minuut later was de bijeenkomst voorbij en de Säpo-medewerkers verlieten de zaal zo snel dat het achteraf leek of ze met behulp van pure magie waren verdwenen.